

การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา

Factor Analysis of Leadership of Directors in Educational Institutions

วิรัตน์ วัฒนเกษม*

E-mail:siraprapa06@hotmail.com

ตำรวจ บุญเรืองรัตน์**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2554 จำนวน 153 คน ตัวแปรที่ศึกษา จำนวน 32 ตัวแปร ได้แก่ น้ำหนัก ส่วนสูง ระดับการศึกษา จำนวนครั้งของการอบรม ประสบการณ์ในการบริหาร ระดับสติปัญญา ความเป็นผู้นำทางวิชาการ ความรู้และทักษะทางเทคโนโลยี ความมั่นใจในตนเอง การตัดสินใจ การมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความเป็นผู้นำแบบเผด็จการ ความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย ความเป็นผู้นำแบบปล่อยตามสบาย ความเป็นผู้นำแบบเน้นการสมาคม ความเป็นผู้นำแบบเน้นอำนาจการเชื่อฟัง ความเป็นผู้นำแบบเดินสายกลาง ความเป็นผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ความเป็นผู้นำแบบเสรีนิยม ความเป็นผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ ความเป็นผู้นำแบบการเปลี่ยนแปลง ความเป็นผู้นำแบบเชิงปฏิรูป ความเป็นผู้นำแบบเชิงวิสัยทัศน์ ความเป็นผู้มีอำนาจทางวิชาการ ความเป็นผู้มีอำนาจบารมี ความเป็นผู้มีอำนาจการบังคับ ความเป็นผู้มีอำนาจทางเศรษฐกิจ ความเป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมาย ความเป็นผู้มีอำนาจอ้างอิง และความเป็นผู้นำตามแนวพุทธ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม แบบประเมิน และแบบทดสอบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์ของความแปรผัน และการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามี 7 องค์ประกอบ พบว่ามีภาวะผู้นำ 7 ลักษณะที่อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 74.804 ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ซื่อสัตย์และมีระดับสติปัญญาสูง
2. ภาวะผู้นำที่มีบุคลิกภาพด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่มีการตัดสินใจที่ดีและมีความรับผิดชอบ

*นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล จังหวัดนครราชสีมา

**ศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล จังหวัดนครราชสีมา

3. ภาวะผู้นำแบบเผด็จการที่ใช้อำนาจทางเศรษฐกิจและใช้อำนาจทางกฎหมาย
4. ภาวะผู้นำที่มีร่างกายแข็งแรงมีระดับสติปัญญาสูงและมีความมั่นใจในตนเอง
5. ภาวะผู้นำที่มีประสบการณ์
6. ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยที่มีความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยี
7. ภาวะผู้นำที่มีวุฒิการศึกษาสูง

คำสำคัญ: การวิเคราะห์องค์ประกอบ/ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purpose of this research was to study the factors of leadership of directors in educational institutions. The samples with selected by simple random sampling were 153 primary school directors and secondary school directors working under The Office of the Basic Education Commission, Ministry of Education, during the academic year 2011. The variables consisted of (1) weight, (2) height, (3) level of education, (4) number of training, (5) administrative experience, (6) intelligence level, (7) academic leadership, (8) knowledge and technology skill, (9) self-confidence, (10) decision-making, (11) emotional quotient, (12) honesty, (13) responsibility, (14) autocratic leadership, (15) democratic leadership, (16) laissez-faire leadership, (17) country club leadership, (18) task or authoritarian leadership, (19) middle of the road leadership, (20) transactional leadership, (21) liberal leadership, (22) changeable leadership, (23) transformational leadership, (24) reformatonal leadership, (25) visional leadership, (26) academic power, (27) charisma power, (28) coercive power, (29) monetary power, (30) legitimate power, (31) referent power, and (32) Buddhism leadership. The data were collected by using questionnaires, evaluation forms, and test forms. The statistical methods used to analyze the data was factor analysis.

The findings revealed that there were seven leadership characteristics that explained the variances at 74%, which were:

1. Academic leadership with honesty and high intelligence level.
2. Leadership on emotional quotient with good decision-making and high responsibility.
3. Autocratic leadership with monetary power and legitimate power.
4. Leadership with body strength, high intelligence level, and self-confidence.
5. Leadership with experiences
6. Democratic leadership with academic knowledge and technology.
7. Leadership with high level of education.

Keywords: Factor analysis; Leadership of directors in educational institutions.

บทนำ

ผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในสถานศึกษาโดยมีหน้าที่หลักคือ การจัดการให้มีกระบวนการและกิจกรรมทางการศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์และเกิดการเรียนรู้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้ผู้เรียนต้อง เป็นคนเก่ง เป็นคนดี และเป็นผู้มีความสุข ส่วนแนวปฏิบัติในการบริหารงานในความรับผิดชอบนั้น ผู้บริหารต้องใช้ภาวะผู้นำในการเป็นผู้ระดมและใช้ทรัพยากรทั้งหลายทั้งปวง เพื่อให้การบริหารงานตามภารกิจขององค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (สมาน อัสวภูมิ, 2551:80) ภาวะผู้นำในการบริหารงานรูปแบบต่างๆ ส่งผลให้ครูในโรงเรียนเกิดความพึงพอใจในการทำงาน หากผู้บริหารเลือกใช้แบบภาวะผู้นำที่เหมาะสมแล้วจะทำให้ครูพึงพอใจที่จะทำงานอย่างเต็มใจ เต็มความสามารถและบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ (สุพิษ จุ้ยกลาง, 2550:63) ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครูและผลลัพธ์ของการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

จากการศึกษาวิจัยของนักคิดนักทฤษฎีที่ได้ศึกษากันอย่างหลากหลาย พบว่า ผู้บริหารแต่ละคนมีภาวะผู้นำที่แตกต่างกันไป เช่น ภาวะผู้นำแบบมุ่งคน ภาวะผู้นำแบบมุ่งงาน ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำแบบตามสบาย ภาวะผู้นำแบบเน้นการสมาคม ภาวะผู้นำแบบเน้นอำนาจการเชื่อฟัง ภาวะผู้นำแบบเดินสายกลาง ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย ภาวะผู้นำทางวิชาการและภาวะผู้นำตามแนวพุทธ ภาวะผู้นำเหล่านี้รวมถึงการใช้อำนาจในการบริหารแบบต่างๆ ของผู้บริหาร อาทิ อำนาจตามกฎหมาย อำนาจบารมี อำนาจทางวิชาการ อำนาจอ้างอิง อำนาจทางเศรษฐกิจ อำนาจบังคับ เป็นต้น ด้วยความหลากหลายของภาวะผู้นำที่อาจจะเหมือนกันหรือซ้ำซ้อนกันมีความสัมพันธ์

กัน เช่น ผลงานวิจัยของ อรรถ ปรานริปุตลง (2553) พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาว่ามีองค์ประกอบ และมีองค์ประกอบใดบ้าง เพื่อที่ผู้วิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องจะนำผลการวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

คำถามการวิจัย

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีองค์ประกอบ แต่ละองค์ประกอบนั้นประกอบด้วยภาวะผู้นำด้านใดบ้าง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2554

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 153 คน โดยเลือกมาจากผู้อำนวยการโรงเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 13,096 คน และตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ 32 ตัวแปร ได้แก่ น้ำหนัก ส่วนสูง ระดับการศึกษา จำนวนครั้งของการอบรม ประสบการณ์ในการบริหาร ระดับสติปัญญา ความเป็นผู้นำทางวิชาการ ความรู้และทักษะทางเทคโนโลยี ความมั่นใจ การตัดสินใจ การมี

วุฒิภาวะทางอารมณ์ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ
ความเป็นผู้นำแบบเผด็จการ ความเป็นผู้นำแบบ
ประชาธิปไตย ความเป็นผู้นำแบบตามสบาย ความเป็น
ผู้นำแบบเน้นการสมาคม ความเป็นผู้นำแบบเน้นอำนาจ
การเชื้อฟ้ง ความเป็นผู้นำแบบเดินสายกลาง ความเป็น
ผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ความเป็นผู้นำแบบเสรีนิยม ความ
เป็นผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ ความเป็นผู้นำแบบการ
เปลี่ยนแปลง ความเป็นผู้นำแบบเชิงปฏิรูป ความเป็น
ผู้นำแบบเชิงวิสัยทัศน์ ความเป็นผู้มีอำนาจทางวิชาการ
ความเป็นผู้มีอำนาจบารมี ความเป็นผู้มีอำนาจการ
บังคับ ความเป็นผู้มีอำนาจทางเศรษฐกิจ ความเป็นผู้
มีอำนาจตามกฎหมาย ความเป็นผู้มีอำนาจอ้างอิง และ
ความเป็นผู้นำตามแนวพุทธ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการประมวลทฤษฎีภาวะผู้นำของเลวิน
ลิปพิทท์และไวท์ (Lewin, Lippitt and White, 1939)
เบลคและมูตัน (Blake and Mouton, 1964) ลิกเอิร์ท
(Lickert, 1967) ฟีดเลอร์ (Fiedler, 1967) เรดดิน
(Reddin, 1970) วรูมและเยทตัน (Vroom and Yetton,
1978) ลูสเซียร์และเอชัว (Lussier and Achua,
2001) ฮอลพินไวเนอร์และสต็อกคิลล์ (Halpin, Winer
and Stogdill cited in Hoy and Miskel, 2001)
และพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2545) ทำให้ผู้วิจัย
สรุปลักษณะภาวะผู้นำได้ 23 ประการ ดังนี้ 1.ภาวะ
ผู้นำตามลักษณะทางกายภาพ 2.ภาวะผู้นำตามลักษณะ
เกี่ยวกับสติปัญญา 3.ภาวะผู้นำทางวิชาการ 4.ภาวะ
ผู้นำตามลักษณะบุคลิกภาพ 5.ภาวะผู้นำแบบเผด็จการ
6.ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตย 7.ภาวะผู้นำแบบตาม
สบาย 8.ภาวะผู้นำแบบเน้นการสมาคม 9.ภาวะผู้นำ
แบบเน้นอำนาจและการเชื้อฟ้ง 10.ภาวะผู้นำแบบเดิน
สายกลาง 11.ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน 12.ภาวะผู้นำ
แบบเสรีนิยม 13.ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ 14.ภาวะ
ผู้นำแบบการเปลี่ยนแปลง 15.ภาวะผู้นำแบบเชิงปฏิรูป

16.ภาวะผู้นำแบบเชิงวิสัยทัศน์ 17.ภาวะผู้นำแบบ
อำนาจทางวิชาการ 18.ภาวะผู้นำแบบอำนาจบารมี
19.ภาวะผู้นำแบบอำนาจการบังคับ 20. ภาวะผู้นำแบบ
อำนาจทางเศรษฐกิจ 21.ภาวะผู้นำแบบอำนาจตาม
กฎหมาย 22.ภาวะผู้นำแบบอำนาจอ้างอิง 23.ภาวะ
ผู้นำตามแนวพุทธ ภาวะผู้นำทั้ง 23 ประการนี้แยกเป็น
ตัวแปรที่วัดลักษณะผู้นำได้ 32 ตัวแปร ดังกล่าวไว้ใน
ขอบเขตของการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

จากงานวิจัยของราชนันท์ บุญธิมา (2542)
สุวรรณ วิวัฒน์นันท์ (2548) อรรถ ปรารับรูปตลุง
(2553) ฉวีวรรณ เกษพุดชา (2554) มะลิวัน ศรีโคตร
(2554) ทอมัสและคณะ (Thomas and Others,
2000) กูดวิน และคณะ (Goodwin and Others,
2001) นิกูฟา (Nikoofar, 2007) เป็นต้น ที่ชี้ให้เห็น
ว่า ภาวะผู้นำบางลักษณะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน
ด้วยเหตุนี้จึงตั้งสมมติฐานได้ว่าลักษณะภาวะผู้นำทั้ง
23 ประการ ซึ่งวัดด้วยตัวแปร 32 ตัวแปรนั้น เมื่อ
ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบแล้วเหลือองค์ประกอบที่
น้อยกว่า 23 ประการ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่
ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษาและผู้อำนวยการ
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา
2554 จำนวน 13,096 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่
ผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษาและผู้อำนวยการ
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา

2554 จำนวน 153 คน โดยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่ายโดยใช้ตารางเลขสุ่ม

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ มี 32 ตัวแปร ได้แก่ ผู้นำนัก ส่วนสูง ระดับการศึกษา จำนวนครั้งของการอบรม ประสบการณ์ในการบริหาร ระดับสติปัญญา ความเป็นผู้นำทางวิชาการ ความรู้และทักษะทางเทคโนโลยี ความมั่นใจ การตัดสินใจ การมีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความเป็นผู้นำแบบเผด็จการ ความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย ความเป็นผู้นำแบบตามสบาย ความเป็นผู้นำแบบเน้นการสมาคม ความเป็นผู้นำแบบเน้นอำนาจการเชื่อฟัง ความเป็นผู้นำแบบเดินสายกลาง ความเป็นผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ความเป็นผู้นำแบบเสรีนิยม ความเป็นผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ ความเป็นผู้นำแบบการเปลี่ยนแปลง ความเป็นผู้นำแบบเชิงปฏิรูป ความเป็นผู้นำแบบเชิงวิสัยทัศน์ ความเป็นผู้นำอำนาจทางวิชาการ ความเป็นผู้นำอำนาจบารมี ความเป็นผู้นำอำนาจการบังคับ ความเป็นผู้นำอำนาจทางเศรษฐกิจ ความเป็นผู้นำอำนาจตามกฎหมาย ความเป็นผู้นำอำนาจอ้างอิง และความเป็นผู้นำตามแนวพุทธ

เครื่องมือและวิธีวัดตัวแปรในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสอบถาม (มาตราส่วนประมาณค่า) แบบประเมิน (มาตราส่วนประมาณค่า) และแบบทดสอบ (เลือกตอบ) มี 2 ฉบับ ๆ ฉบับที่ 1 สำหรับผู้อำนวยการโรงเรียนตอบ และ ฉบับที่ 2 สำหรับครูในโรงเรียน 3 คน ตอบ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยดังนี้

1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุลเพื่อขออนุญาตผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและทีมงานเป็นการวัดตัวแปรต่างๆ จากผู้อำนวยการโรงเรียน

2) ขอรายชื่อครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกโรงเรียนจากผู้อำนวยการโรงเรียนแล้วนำมาดำเนินการสุ่มอย่างง่ายโดยใช้ตารางเลขสุ่มได้โรงเรียนละ 3 คน เพื่อตอบแบบสอบถาม บ่งชี้ภาวะผู้นำเช่นเดียวกับที่ผู้อำนวยการโรงเรียนตอบ ภาวะผู้นำของตนเอง นำคำตอบของทั้งของผู้บริหารโรงเรียนและคำตอบของครูมาหาค่าเฉลี่ยเป็นค่าระดับภาวะผู้นำแต่ละด้านของผู้บริหารโรงเรียนแล้วใช้ข้อมูลนี้ไปทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ

3) นำแบบสอบถามแจกกลุ่มตัวอย่าง เก็บติดตาม และรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง

4) นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาตรวจให้คะแนน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (สำเร็จ บุญเรืองรัตน์, 2540) และหมุนแกนด้วยวิธี Orthogonal แบบ Varimax

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการสำรวจภาวะผู้นำทั้งหมด 32 ตัวแปรพบว่าผู้อำนวยการโรงเรียนไม่มีความเป็นภาวะผู้นำแบบตามสบาย ไม่มีความเป็นผู้นำแบบเน้นการสมาคม ไม่มีความเป็นผู้นำแบบเน้นอำนาจการเชื่อฟัง และไม่มีความเป็นผู้นำแบบเดินสายกลาง จึงเหลือตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจทั้งหมด 28 ตัวแปรก่อนการวิเคราะห์องค์ประกอบได้ทำการตรวจสอบ

ข้อตกลงที่สำคัญของการวิเคราะห์องค์ประกอบ 2 ประการดังนี้

ประการแรก ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยวิธีการของบาร์ทเลทท์ (Bartlett Test of Sphericity) (สำเร็จ บุญเรืองรัตน์, 2540; 233-234) ผลการทดสอบได้ค่าไค-สแควร์ (Chi-square) เท่ากับ 3187.501 ดังผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 1 ซึ่งเป็นค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = 0.01$ แสดงว่าตัวแปรทั้งหมดมีความสัมพันธ์กัน สมควรทำการวิเคราะห์องค์ประกอบได้

ประการที่สอง ทดสอบความเพียงพอของการวิเคราะห์องค์ประกอบโดยใช้วิธีการของ ไคเซอร์ – เมเยอร์ – โอลกิน (Kaiser – Meyer - Olkin Measure of Sampling Adequacy: KMO) (สำเร็จ บุญเรืองรัตน์, 2540; 234) ปรากฏว่าได้ค่า KMO เท่ากับ 0.868 ดังผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางที่ 1 ซึ่งเป็นค่าที่มากกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้เท่ากับหรือมากกว่า 0.80 แสดงว่าข้อมูลมีความเพียงพอในการวิเคราะห์องค์ประกอบได้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ตรวจสอบข้อตกลงของการวิเคราะห์องค์ประกอบด้วยวิธี Bartlett's test of Sphericity และ Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy

ตัวแปร	Bartlett's test of Sphericity			Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy
	Approx. Chi-Square	df	p.	ค่าที่ได้
ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน 28 ตัวแปร	3187.501	378	0.000	0.868

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ที่ประกอบด้วย 28 ตัวแปร เมื่อทำการวิเคราะห์และหมุนแกนแบบ Varimax เรียบร้อยแล้วได้องค์ประกอบที่เป็นอิสระซึ่งกันและกัน (Orthogonal) 7 องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบที่มีค่า EigenValue สูงสุดเท่ากับ 7.552 และองค์ประกอบสุดท้าย มีค่า Eigen Value

เท่ากับ 1.094 ทั้ง 7 องค์ประกอบ สามารถรวมกันอธิบายความแปรปรวน ได้ร้อยละ 74.804 ในแต่ละองค์ประกอบประกอบด้วยตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ซึ่งเป็นค่าที่บ่งชี้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับองค์ประกอบนั้น ดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบภายหลังหมุนแกนแล้ว

ตัวแปร	ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading: r)						
	องค์ประกอบ ที่ 1	องค์ประกอบ ที่ 2	องค์ประกอบ ที่ 3	องค์ประกอบ ที่ 4	องค์ประกอบ ที่ 5	องค์ประกอบ ที่ 6	องค์ประกอบ ที่ 7
น้ำหนัก	-0.060	0.031	0.055	0.806	0.099	0.147	0.097
ส่วนสูง	0.035	-0.199	0.009	0.835	0.131	0.065	0.058
ระดับการศึกษา	0.114	0.117	0.033	0.110	-0.066	-0.106	0.903
จำนวนครั้งของการอบรม	0.101	-0.158	-0.064	0.167	0.791	0.105	0.016
ประสบการณ์ในการบริหาร	-0.086	0.233	0.121	0.047	0.796	-0.213	-0.110
ระดับสติปัญญา	0.345	-0.045	-0.238	0.401	-0.033	-0.272	-0.087
ความเป็นผู้นำทางวิชาการ	0.707	-0.019	-0.123	0.104	-0.053	0.406	0.258
ความรู้และทักษะทางเทคโนโลยี	0.357	0.069	0.450	0.003	-0.093	0.518	0.093
ความมั่นใจ	0.384	0.251	-0.297	0.378	-0.307	-0.120	-0.187
การตัดสินใจ	0.167	0.852	-0.288	-0.061	0.011	0.067	0.129
การมีวิสัยทัศน์ทางอารมณ์	0.248	0.869	0.067	0.002	-0.062	0.082	-0.045
ความซื่อสัตย์	0.755	0.356	-0.105	0.056	-0.041	0.001	-0.053
ความรับผิดชอบ	0.543	0.707	-0.006	0.060	-0.016	0.024	-0.054
ความเป็นผู้นำแบบเผด็จการ	-0.018	-0.397	0.733	-0.039	0.064	0.257	-0.028
ความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย	0.179	0.209	-0.015	0.159	-0.028	0.738	-0.203
ความเป็นผู้นำแบบแลกเปลี่ยน	0.839	0.074	0.124	0.016	-0.023	-0.038	-0.100
ความเป็นผู้นำแบบเสรีนิยม	0.077	-0.731	0.459	0.188	0.027	-0.139	-0.132
ความเป็นผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ	0.843	0.144	0.294	0.021	-0.069	0.023	-0.015
ความเป็นผู้นำแบบการเปลี่ยนแปลง	0.848	0.000	0.212	0.069	-0.012	0.156	0.103
ความเป็นผู้นำแบบเชิงปฏิรูป	0.674	0.100	0.470	0.158	-0.042	0.254	0.108
ความเป็นผู้นำแบบเชิงวิสัยทัศน์	0.805	0.060	0.273	0.082	0.073	0.204	0.024
ความเป็นผู้มีอำนาจทางวิชาการ	0.869	-0.185	0.013	-0.023	0.054	0.004	0.017
ความเป็นผู้มีอำนาจบริหาร	0.632	-0.058	0.559	-0.054	0.033	0.033	0.100
ความเป็นผู้มีอำนาจบังคับ	0.417	-0.570	0.446	-0.068	-0.046	-0.053	0.025
ความเป็นผู้มีอำนาจทางเศรษฐกิจ	0.298	-0.172	0.776	0.004	0.066	-0.163	0.005
ความเป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมาย	0.275	-0.235	0.815	0.058	-0.065	0.061	-0.004
ความเป็นผู้มีอำนาจอ้างอิง	0.441	-0.683	0.216	0.166	-0.149	-0.037	-0.072
ความเป็นผู้นำตามแนวพุทธ	0.841	0.002	0.251	-0.038	0.008	0.000	0.056
EigenValue	7.552	3.999	3.562	1.853	1.459	1.426	1.094
Cumulative %	26.973	41.254	53.975	60.593	65.805	70.899	74.804

จากตารางที่ 2 พบว่า องค์ประกอบที่ 1 “ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ซื่อสัตย์และมีระดับสติปัญญาสูง” ซึ่งประกอบไปด้วย 16 ตัวแปร ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับองค์ประกอบหรือเรียกขาน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading: r) เกณฑ์ในการกำหนดว่าตัวแปรใดมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบใด ใช้ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.30 (ลำเรียง บุญเรืองรัตน์, 2540) ผลการวิจัยพบว่า ในองค์ประกอบที่ 1 นี้ มีตัวแปรที่มีค่าตั้งแต่ 0.345 ถึง 0.869 ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ ความเป็นผู้มีอำนาจทางวิชาการ ($r = 0.869$) รองลงมาคือ ความเป็นผู้นำแบบการเปลี่ยนแปลง ($r = 0.848$) ความเป็นผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ ($r = 0.843$) ความเป็นผู้นำตามแนวพุทธ ($r = 0.841$) ความเป็นผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ($r = 0.839$) ความเป็นผู้นำแบบเชิงวิสัยทัศน์ ($r = 0.805$) ความซื่อสัตย์ ($r = 0.755$) ความเป็นผู้นำทางวิชาการ ($r = 0.707$) ความเป็นผู้นำแบบเชิงปฏิรูป ($r = 0.674$) ความเป็นผู้มีอำนาจบารมี ($r = 0.632$) ความรับผิดชอบ ($r = 0.543$) ความเป็นผู้มีอำนาจอ้างอิง ($r = 0.441$) ความเป็นผู้มีอำนาจการบังคับ ($r = 0.417$) ความมั่นใจ ($r = 0.384$) ความรู้และทักษะทางเทคโนโลยี ($r = 0.357$) และระดับสติปัญญา ($r = 0.345$) ตัวแปรทั้ง 16 ตัว ในองค์ประกอบนี้หรือกล่าวอีกในหนึ่งได้ว่าองค์ประกอบแรกนี้ อธิบายความแปรปรวนได้ ร้อยละ 26.973 มีค่า EigenValue = 7.552

องค์ประกอบที่ 2 “ภาวะผู้นำที่มีบุคลิกภาพด้านคุณลักษณะทางอารมณ์ที่มีการตัดสินใจที่ดีและมีความรับผิดชอบ” ซึ่งประกอบไปด้วย 8 ตัวแปร ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading: r) ตั้งแต่ -0.397 ถึง 0.869 ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ การมีคุณลักษณะทางอารมณ์ ($r = 0.869$) รองลงมาคือ การตัดสินใจ ($r = 0.852$) ความรับผิดชอบ ($r = 0.707$) ความซื่อสัตย์ ($r = 0.356$) โดยมี

ตัวแปรที่เป็นขั้วในทางตรงกันข้ามกับตัวแปรดังกล่าวมาแล้ว ในองค์ประกอบนี้ได้แก่ ความเป็นผู้นำแบบเสรีนิยม ($r = -0.731$) หรือภาวะผู้นำแบบตามสบายซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของผู้นำ ความเป็นผู้มีอำนาจอ้างอิง ($r = -0.683$) ความเป็นผู้มีอำนาจการบังคับ ($r = -0.570$) และความเป็นผู้นำแบบเผด็จการ ($r = -0.397$) ตัวแปรทั้ง 8 ตัว ในองค์ประกอบนี้อธิบายความแปรปรวนได้ ร้อยละ 14.282 มีค่า EigenValue = 3.999 เมื่อรวมกันกับองค์ประกอบที่ 1 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ ร้อยละ 41.254

องค์ประกอบที่ 3 “ภาวะผู้นำแบบเผด็จการที่ใช้อำนาจทางเศรษฐกิจและใช้อำนาจทางกฎหมาย” ซึ่งประกอบไปด้วย 8 ตัวแปร มีน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading: r) ตั้งแต่ 0.446 ถึง 0.815 ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ ความเป็นผู้มีอำนาจตามกฎหมาย ($r = 0.815$) รองลงมาคือ ความเป็นผู้มีอำนาจทางเศรษฐกิจ ($r = 0.776$) ความเป็นผู้นำแบบเผด็จการ ($r = 0.733$) ความเป็นผู้มีอำนาจบารมี ($r = 0.559$) ความเป็นผู้นำแบบเชิงปฏิรูป ($r = 0.470$) ความเป็นผู้นำแบบเสรีนิยม ($r = 0.459$) ความรู้และทักษะทางเทคโนโลยี ($r = 0.450$) และความเป็นผู้มีอำนาจการบังคับ ($r = 0.446$) ตัวแปรทั้ง 8 ตัว ในองค์ประกอบนี้อธิบายความแปรปรวนได้ ร้อยละ 12.721 มีค่า EigenValue = 3.562 เมื่อรวมกันกับองค์ประกอบที่ 1 และองค์ประกอบที่ 2 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ ร้อยละ 53.975

องค์ประกอบที่ 4 “ภาวะผู้นำที่มีร่างกายแข็งแรงมีระดับสติปัญญาสูงและมีความมั่นใจ” ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ตัวแปร ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading: r) ตั้งแต่ 0.378 ถึง 0.835 ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ ส่วนสูง ($r = 0.835$) รองลงมาคือ น้ำหนัก ($r = 0.806$) ระดับสติปัญญา ($r = 0.401$) และความมั่นใจ ($r = 0.378$) ตัวแปรทั้ง 4 ตัวในองค์ประกอบนี้อธิบายความแปรปรวนได้ ร้อยละ

6.618 มีค่า EigenValue = 1.853 เมื่อรวมกันกับองค์ประกอบที่ 1 องค์ประกอบที่ 2 และองค์ประกอบที่ 3 สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรทั้งหมดได้ร้อยละ 60.593

องค์ประกอบที่ 5 “ภาวะผู้นำที่มีประสบการณ์” ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ตัวแปร มีน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading: r) ตั้งแต่ -0.307 ถึง 0.796 ตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ ประสบการณ์ในการบริหาร (r = 0.796) รองลงมาคือ จำนวนครั้งของการอบรม (r = 0.791) โดยมีตัวแปรที่เป็นขั้วในทางตรงกันข้ามกับตัวแปรดังกล่าวมาแล้วในองค์ประกอบนี้ได้แก่ ความมั่นใจ (r = -0.307) ตัวแปรทั้ง 3 ตัวในองค์ประกอบนี้อธิบายความแปรปรวนได้ ร้อยละ 5.212 มีค่า EigenValue = 1.459 เมื่อรวมกันกับองค์ประกอบที่ 1 องค์ประกอบที่ 2 องค์ประกอบที่ 3 และองค์ประกอบที่ 4 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 65.805

องค์ประกอบที่ 6 “ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยที่มีความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยี” ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ตัวแปร ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading: r) ตั้งแต่ 0.406 ถึง 0.738 ตัวแปรที่มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมากที่สุด คือ ความเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย (r = 0.738) รองลงมาคือ ความรู้และทักษะทางเทคโนโลยี (r = 0.518) และความเป็นผู้นำทางวิชาการ (r = 0.406) ตัวแปรทั้ง 3 ตัว ในองค์ประกอบนี้อธิบายความแปรปรวนได้ ร้อยละ 5.094 มีค่า EigenValue = 1.426 เมื่อรวมกันกับองค์ประกอบที่ 1 องค์ประกอบที่ 2 องค์ประกอบที่ 3 องค์ประกอบที่ 4 และองค์ประกอบที่ 5 สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรทั้งหมดได้ร้อยละ 70.899

องค์ประกอบที่ 7 “ภาวะผู้นำที่มีวุฒิการศึกษาสูง” ซึ่งประกอบไปด้วย 1 ตัวแปร คือ ระดับการศึกษา (r = 0.903) ตัวแปรในองค์ประกอบนี้อธิบายความแปรปรวนได้ ร้อยละ 3.905 มีค่า EigenValue =

1.094 เมื่อรวมกันกับองค์ประกอบที่ 1 องค์ประกอบที่ 2 องค์ประกอบที่ 3 องค์ประกอบที่ 4 องค์ประกอบที่ 5 และองค์ประกอบที่ 6 สามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรทั้งหมดได้ร้อยละ 74.804

สรุปผลการวิจัย

ผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่ามีภาวะผู้นำ 7 ลักษณะที่อธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 74.804 ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ซื่อสัตย์และมีระดับสติปัญญาสูง
2. ภาวะผู้นำที่มีบุคลิกภาพด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่มีการตัดสินใจที่ดีและมีความรับผิดชอบ
3. ภาวะผู้นำแบบเผด็จการที่ใช้อำนาจทางเศรษฐกิจและใช้อำนาจทางกฎหมาย
4. ภาวะผู้นำที่มีร่างกายแข็งแรงมีระดับสติปัญญาสูงและมีความมั่นใจ
5. ภาวะผู้นำที่มีประสบการณ์
6. ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยที่มีความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยี
7. ภาวะผู้นำที่มีวุฒิการศึกษาสูง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่ามีภาวะผู้นำ 7 ประการ ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ซื่อสัตย์และมีระดับสติปัญญาสูง ภาวะผู้นำที่มีบุคลิกภาพด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่มีการตัดสินใจที่ดีและมีความรับผิดชอบ ภาวะผู้นำแบบเผด็จการที่ใช้อำนาจทางเศรษฐกิจและใช้อำนาจทางกฎหมาย ภาวะผู้นำที่มีร่างกายแข็งแรงมีระดับสติปัญญาสูงและมีความมั่นใจ ภาวะผู้นำที่มีประสบการณ์ ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยที่มีความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยี และ ภาวะผู้นำที่มีวุฒิการศึกษาสูง ผู้วิจัยขออภิปรายผลใน 3 ประเด็นดังนี้

1) ภาวะผู้นำที่สามารถพัฒนาได้ คือ 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ซื่อสัตย์และมีระดับสติปัญญาสูง 2) ภาวะผู้นำที่มีบุคลิกภาพด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่มีการตัดสินใจที่ดีและมีความรับผิดชอบ 5) ภาวะผู้นำที่มีประสบการณ์ 6) ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยที่มีความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยี และ 7) ภาวะผู้นำที่มีวุฒิการศึกษาสูง ซึ่งภาวะผู้นำทั้งหลายนี้สามารถพัฒนาขึ้นมาได้ตามแนวคิดและทฤษฎีภาวะผู้นำใหม่ที่เชื่อว่าผู้นำสามารถพัฒนาได้ (Lewin, Lippitt and White, 1939; Halpin, Winer and Stogdill cited in Hoy and Miskel, 2001)

2) แม้กระนั้นงานวิจัยนี้พบว่ายังคงมีภาวะผู้นำที่ติดตัวมาแต่กำเนิดได้แก่ ภาวะผู้นำที่มีร่างกายแข็งแรงมีระดับสติปัญญาสูงและมีความมั่นใจก็ยังคงเป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำที่สำคัญอยู่ตามที่ อริสโตเติล เคยเชื่อว่าภาวะผู้นำนั้นเป็นภาวะผู้นำที่ติดตัวมาแต่กำเนิด แต่ปัจจุบันนี้ในทางปฏิบัติแล้ว จะไม่ให้ความสำคัญต่อองค์ประกอบนี้เท่าที่ควร (Hoy and Miskel, 2008) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำเกิดขึ้นได้จากการฝึกฝนและอบรมในภายหลัง (Fiedler, 1967; Vroom and Yetton; 1978)

3) ภาวะผู้นำที่ไม่ควรส่งเสริมและพัฒนาคือ ภาวะผู้นำแบบเผด็จการที่ใช้อำนาจทางเศรษฐกิจและใช้อำนาจทางกฎหมาย ภาวะผู้นำแบบเสรีนิยมหรือภาวะผู้นำแบบตามสบาย ซึ่งเป็นลักษณะของภาวะผู้นำชนิดหนึ่งที่ผลการวิจัยนี้มีข้อค้นพบอยู่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการบริหารยุคใหม่นั้นผู้ตามต้องการภาวะผู้นำให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการทำงาน ให้การสนับสนุนและมีพฤติกรรมเป็นมิตร กับผู้ตาม มีการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน (House and Mithshell, 1974) ซึ่งสอดคล้องกับ มะลิวิน ศรีโคตร (2554) ที่วิจัยพบว่า ภาวะผู้นำแบบตามสบายนั้นเป็นลักษณะของผู้อำนวยการโรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่ไม่ผ่านการรับรองคุณภาพ

ภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(องค์การมหาชน)

ข้อที่น่าสังเกต มีภาวะผู้นำบางประเภทที่ปรากฏร่วมอยู่ในหลายองค์ประกอบ เช่น

1) ระดับสติปัญญา เป็นลักษณะของผู้นำที่ปรากฏอยู่ในภาวะผู้นำประเภทที่ 1 คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ซื่อสัตย์และมีระดับสติปัญญาสูง และภาวะผู้นำประเภทที่ 4 คือ ภาวะผู้นำที่มีร่างกายแข็งแรงมีระดับสติปัญญาสูงและมีความมั่นใจ

2) ความเป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นลักษณะของผู้นำที่ปรากฏอยู่ในภาวะผู้นำประเภทที่ 1 คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ซื่อสัตย์และมีระดับสติปัญญาสูง และภาวะผู้นำประเภทที่ 6 คือ ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยที่มีความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยี

3) ความรู้และทักษะทางเทคโนโลยี เป็นลักษณะของผู้นำที่ปรากฏอยู่ในภาวะผู้นำประเภทที่ 1 คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ซื่อสัตย์และมีระดับสติปัญญาสูง ภาวะผู้นำประเภทที่ 3 คือ ภาวะผู้นำแบบเผด็จการที่ใช้อำนาจทางเศรษฐกิจและใช้อำนาจทางกฎหมาย และภาวะผู้นำประเภทที่ 6 คือ ภาวะผู้นำแบบประชาธิปไตยที่มีความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยี

4) ความมั่นใจในตนเอง เป็นลักษณะของผู้นำที่ปรากฏอยู่ในภาวะผู้นำประเภทที่ 1 คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ซื่อสัตย์และมีระดับสติปัญญาสูง และภาวะผู้นำประเภทที่ 4 คือ ภาวะผู้นำที่มีร่างกายแข็งแรงมีระดับสติปัญญาสูงและมีความมั่นใจ

5) ความซื่อสัตย์ เป็นลักษณะของผู้นำที่ปรากฏอยู่ในภาวะผู้นำประเภทที่ 1 คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ซื่อสัตย์และมีระดับสติปัญญาสูง และภาวะผู้นำประเภทที่ 2 คือ ภาวะผู้นำที่มีบุคลิกภาพด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่มีการตัดสินใจที่ดีและมีความรับผิดชอบ

6) ความรับผิดชอบ เป็นลักษณะของผู้นำที่ปรากฏอยู่ในภาวะผู้นำประเภทที่ 1 คือ ภาวะผู้นำทาง

วิชาการที่ซื่อสัตย์และมีระดับสติปัญญาสูง และภาวะผู้นำประเภทที่ 2 คือ ภาวะผู้นำที่มีบุคลิกภาพด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่มีการตัดสินใจที่ดีและมีความรับผิดชอบ

7) ความเป็นผู้นำแบบเผด็จการ เป็นลักษณะของผู้นำที่ปรากฏอยู่ในทางตรงกันข้ามกับภาวะผู้นำประเภทที่ 2 คือ ภาวะผู้นำที่มีบุคลิกภาพด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่มีการตัดสินใจที่ดีและมีความรับผิดชอบ แต่จะปรากฏอย่างเด่นชัดในภาวะผู้นำประเภทที่ 3 คือ ภาวะผู้นำแบบเผด็จการที่ใช้อำนาจทางเศรษฐกิจและใช้อำนาจทางกฎหมาย

8) มีภาวะผู้นำบางประเภทมีลักษณะตรงกันข้ามกัน เช่น

(1) ความเป็นผู้นำเชิงปฏิรูป เป็นลักษณะของผู้นำที่ปรากฏอยู่ในภาวะผู้นำประเภทที่ 1 คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ซื่อสัตย์และมีระดับสติปัญญาสูง และปรากฏอยู่ในภาวะผู้นำประเภทที่ 3 คือ ภาวะผู้นำแบบเผด็จการที่ใช้อำนาจทางเศรษฐกิจและใช้อำนาจทางกฎหมาย

(2) ความเป็นผู้มีอำนาจบารมี เป็นลักษณะของผู้นำที่ปรากฏอยู่ในภาวะผู้นำประเภทที่ 1 คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ซื่อสัตย์และมีระดับสติปัญญาสูง และปรากฏอยู่ในภาวะผู้นำประเภทที่ 3 คือ ภาวะผู้นำแบบเผด็จการที่ใช้อำนาจทางเศรษฐกิจและใช้อำนาจทางกฎหมาย

(3) ความเป็นผู้มีอำนาจการบังคับ เป็นลักษณะของผู้นำที่ปรากฏอยู่ในภาวะผู้นำประเภทที่ 1 คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ซื่อสัตย์และมีระดับสติปัญญาสูง และปรากฏอยู่ในภาวะผู้นำประเภทที่ 2 คือ ภาวะผู้นำที่มีบุคลิกภาพด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่มีการตัดสินใจที่ดีและมีความรับผิดชอบ แต่เป็นลักษณะตรงกันข้ามกับภาวะผู้นำประเภทที่ 2 คือ ภาวะผู้นำที่

มีบุคลิกภาพด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่มีการตัดสินใจที่ดีและมีความรับผิดชอบ และยังปรากฏอยู่ในภาวะผู้นำประเภทที่ 3 คือ ภาวะผู้นำแบบเผด็จการที่ใช้อำนาจทางเศรษฐกิจและใช้อำนาจทางกฎหมายอีกด้วยเช่นกัน

(4) ความเป็นผู้มีอำนาจอ้างอิง เป็นลักษณะของผู้นำที่ปรากฏอยู่ในภาวะผู้นำประเภทที่ 1 คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ซื่อสัตย์และมีระดับสติปัญญาสูง และปรากฏอยู่ในภาวะผู้นำประเภทที่ 2 คือ ภาวะผู้นำที่มีบุคลิกภาพด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่มีการตัดสินใจที่ดีและมีความรับผิดชอบ แต่เป็นลักษณะตรงกันข้ามกัน

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย

กระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดคุณสมบัติในการเลือกผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีลักษณะภาวะผู้นำทั้ง 2 ลักษณะ คือ 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ซื่อสัตย์และมีระดับสติปัญญาสูง และ 2) ภาวะผู้นำที่มีบุคลิกภาพด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่มีการตัดสินใจที่ดีและมีความรับผิดชอบ

2) ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และหน่วยงานต่างๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ ควรอบรม พัฒนาให้ผู้อำนวยการโรงเรียนมีลักษณะภาวะผู้นำทั้ง 2 ลักษณะดังกล่าวข้างต้น

3) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

(1) ควรวิจัยพัฒนาหลักสูตรอบรมเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำ 2 ลักษณะดังกล่าวของสถาบันต่างๆ เช่น มหาวิทยาลัย วิทยาลัย และอาชีวศึกษา

(2) ควรวิจัยเปรียบเทียบภาวะผู้นำต่างๆ ขององค์กรต่างๆ ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่

เอกสารอ้างอิง

- ฉวีวรรณ เกษพุดชา.(2554). *อำนาจในการบริหารของผู้อำนวยการโรงเรียนที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของไทย*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). นครราชสีมา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต). (2545). *ภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ : ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม.
- มะลิวัน ศรีโคตร.(2554). *ภาวะผู้นำของผู้อำนวยการโรงเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). นครราชสีมา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- ราชันย์ บุญธิมา. (2542) . *ปัจจัยเอื้อต่อผลสำเร็จของการนำหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย*. ปริญญาโท การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมาน อัสวภูมิ. (2551). *การบริหารการศึกษสมัยใหม่ : แนวคิด ทฤษฎี และการปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 4) .* อุบลราชธานี : หจก. อุบลกิจออฟเซตการพิมพ์ .
- สุพิช จุกกลาง. (2550). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการทำงานของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). นครราชสีมา : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สุวัฒน์ วิวัฒน์านนท์. (2548). *ปัจจัยเชิงพระระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา).นครราชสีมา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. (2540). *เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรพหุคูณ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:ตันอ้อ แกรมมี.
- อรรถ ปราบรูปุดสูง. (2553). *ตัวแปรคุณลักษณะของผู้อำนวยการโรงเรียนที่ส่งผลต่อระดับคุณภาพการบริหารงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). นครราชสีมา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- Blake,R.R. and Mouton , J.S.(1964). *The Managerial Grid*. Houston. Texas : Gulf Publishing.
- Fiedler,F.E. (1967). *Improving Leadership Effectiveness : The Leader Match Concept*. New York : Wiley and Son.
- Goodwin, V.L.and Others.(2001). "A Theoretical and Empirical Extension to The Transformational Leadership Construct". *Journal of Organizational Behavior*. 22 : 759 – 779.
- Hair, J.F. and Others. (1998). *Multivariate Data Analysis*. 8th ed. New Jersey : Prentice – Hall International.

- Hoy, W.K. and Miskel, C.G. (2001). *Educational Administration : Theory, Research and Practice*. 6th ed. New York : McGraw – Hill.
- _____ (2008). *Educational Administration : Theory, Research and Practice*. 6th ed. New York : McGraw – Hill .
- Lewin, K., Lippitt, R. and White, R.K. (May 1939). "Patterns of Aggressive Behavior in Experimentally Created Social Climates." *Journal of Social Psychology*. 10 :217-299.
- Lickert, R. (1967). *The Human Organizations : It's Management and Value*. New York : McGraw – Hill.
- Lussier, R.N. and Achua, C.F.(2001). *Leadership : Theory, Application and Skill Development*. Ohio : South – Western College.
- Nikoofar , M., (2007). *Investigating The Relation Between Transformational and Transactional Management and Organizational Commitment of Sistan – Baloochestan*, M.S. Thesis. Zabol University , Iran.
- Reddin, W.J. (1970). *Managerial Effectiveness*. New York : McGraw – Hill.
- Thomas, G. M. and Others. (2000). "Leadership and Relationship Commitment." *Journal of Industrial Marketing Management*, 29 : 111 – 119.
- Vroom, V.H. and Yetton, P.H. (1978). *Leadership and Decision – Making*. Pittsburgh : University of Pittsburg Press.